Vannområdet Hurdalsvassdraget/Vorma

Referat fra faggruppe landbruk 23.10.2026, Vannområdet Hurdalsvassdraget/Vorma

Til stede: Dag E. Opsahl (faggruppeleder, Eidsvoll), Hans Petter Langbakk (Ullensaker), Nina Lynnebakken (Nannestad), Gry Asp Solstad (Nes), Erkki-Einar Søberg (Østre Toten), Maia Solberg Økland (Statsforvalteren i Østfold, Buskerud, Oslo og Akershus), Bjørn Baadshaug (Akershus Bondelag) og Helge B. Pedersen (daglig leder).

Forfall: Pernille Aker (Hurdal).

Sak	Innhold	Oppfølging/ ansvar
1	**Referat fra forrige møte** 13.2.26 (lenke) og notat fra felles befaring 11.6.26 (lenke). Konklusjoner: Ingen merknader. Godkjent.	
2	**Diverse orienteringer** Helge orienterte om: • Nytt klassifiseringssystem for hydromorfologiske kvalitetselement i elv og innsjø (lenke), inkl. klassifiseringsprosedyre for hydromorfologiske kvalitetselementer (lenke). Og prinsippene for beregningene av klassifiseringsdataene fra Vannmiljø til Vann-Nett. • ESA åpnet sak mot Norge for brudd på vanndirektivet (lenke). For ikke å ha gjennomført vanndirektivet korrekt og fullstendig, og for å ha anvendt direktivet feil på to prosjekter som gjelder deponering av gruveavfall i Repparfjorden og Førdefjorden, jf. også høyesterettsdom (lenke, lenke) og Weserdommen (lenke). • Om den nye veilederen for unntaksparagrafen (§ 12) i vannforskriften (lenke). • EFTAs overvåkingsorgan (ESA) publiserte den 7. april 2025 en rapport om gjennomføringen av EUs vanndirektiv. Norges kommentarer i 2026 her (lenke). • Innspill fra Politisk Utvalg i VR Glomma på jordbruksoppgjøret og brev/møte på Stortinget om kommunale VA-avgifter. • Nasjonal handlingsplan for restaurering av vassdrag (lenke). • Tilstandskart for kantvegetasjon skal nå digitaliseres (Miljødirektoratet). • Solcellepanel vertikalt i åker, obs. vindeksponering (lenke). • Påminnelse om at alle tiltak som kan påvirke vannmiljøet i vesentlig grad skal være vurdert (også) av kommunene før tillatelser gis. • Mye nytt (og forbedret) i Vann-Nett og Vannmiljø i sommer. • Endringer vedtatt i vannforskriften, gjeldende fom. 1.9.2026 (lenke). • Oppdatert info om Oslofjorden her: Lenke, nye modelleringer her (lenke). • Repetisjon av hvorfor det er viktig også å ha fokus på nitrogenavrenningen. • Gode kantsoner med trær er det viktigste for N-reduksjon, NIBIO-rapp. (lenke). • Referat fra siste styremøtet i Huvo 26.3.26. • Ny motivasjons-brosjyre fra Sabicas om kantsonenes betydning (lenke). • Huvo har undersøkt arkivene til NJFF-Akershus (og tidligere arkivene til statsforvalter), uten å finne eldre dybdekart som ble brukt til kalkberegninger. De ville vært nyttige ifm. bla. vurderinger av å fjerne eldre demninger. • Huvo arrangerte fagtur for Norconsult (2.6) og orientering/befaring om N4S-prosjektet for SF ØBOA 7.9 (ca. 100 personer). I tillegg orienterte Steffen i Hurdal kommune SF ØBOA om div. restaureringsprosjekter i Hurdal dagen etter. • Befaring med SVV, Akershus fylkeskommune og Eidsvoll ang. kulverter 13.10 (lenke).	

	• Huvo har avgitt innspill til NVE på høring om konsesjonspliktvurdering for nedleggelse av demningene i Store Svartungen og Høversjøen. • Huvo har avgitt høringsuttalelse på lovendringer (vassdragsreguleringsloven og vannressursloven) og ny forskrift om undersøkelser og avbøtende tiltak i vassdrag (vassdragstiltaksforskriften (lenke). • Høring av endringer i gjødselbrukforskriften (lenke). Huvo har ikke gitt innspill på den. • SVV har eget kartlag i Vann-Nett på kulverter og mulige problemer med fiskevandringshindre mm. Huvo skal sjekke dem lokalt, og gi innspill til SVV. • Gjennomgang av møter/workshops og Huvo-deltagelse på: More4Nature, RIPARAGRO, brukergruppen i Vannmiljø/Vann-Nett, Nordisk veileder for implementering og evaluering av naturbaserte løsninger. • BaneNor skal prøvefiske og undersøke edelkreps i Risa i sommer. • Befaring 4.6.26 med NIVA, CBEC og noen grunneiere langs Vorma og Gudmundsbekken. CBEC mener naturbaserte løsninger kan brukes for erosjonssikring alle 3 stedene. NIVA undersøker muligheten for et nytt, større FoU-prosjekt for mer uttesting av naturbaserte løsninger. Huvo ønsker å bidra der vi kan til det. • Ny nasjonal veileder (Skogkurs og NIBIO): Dimensjonering og drift av rør på landbruksveier. Huvo har gitt innspill og bilder/illustrasjon er benyttet (lenke). • Overvåkingsresultater presentert på seminaret om lokal vannforvaltning (lenke), ble kort tatt inn i møtet. Oppfordring om å se opptak fra flere innlegg derifra. • Rapporten fra NIBIO om at trær gir bedre effekt enn gras langs vassdrag (lenke) ble drøftet. Konklusjoner/videre oppfølginger: 1. Det ble oppfordret til å se seminaret/plansjer fra «Lokal vannforvaltning i vannområdene 10.6.26, særlig innlegget til Eva Skarbøvik (NIBIO), lenke og lenke. 2. Faggruppe landbruk støtter at Huvo blir med som «stakeholder» på søknaden til Univ. i Oslo, Senter for Global bærekraft, inn til Miljødirektoratet på «*Tilskudd til naturrestaurering i Oslofjorden*».	Helge
3	**Status Huvo-problemkartlegginger/prosjekter** Helge orienterte om: • ROS-Hegga (lenke). Orientering ble gitt om status for prosjektet. • Status fiskenedløp fra Glassverkdammen (lenke). • Status fiskenedløp i Flaen Mølle (lenke). • Status prosjektering av ny fisketrapp ved Hurdal Verk FH (lenke). • N4S-pilotprosjektet (lenke, lenke, lenke, lenke) i Gjødingelva er avsluttet og rapportert til Nordisk Ministerråd av NIBIO. Men følges opp videre av NIBIO. Ny film i 2024 (lenke). Ny rapport fra NIBIO i 2024 (lenke). Ny rapport fra NIBIO kom i sept. 2026 (lenke). Det kommer en siste i 2027 på biologidelen. • Status for gjenåpning av Gudmundsbekken i Ullensaker/Eidsvoll kommune (lenke) er utsatt igjen pga. utfordringer med at NGI ikke har levert på *naturbaserte løsning*, slik prosjektet har bedt om. • Status infoark om kjempespringfrø (lenke). • Status for genkartlegging av storørreten i Hurdalssjøen. Avventer svar. • Effektoppfølgingen i Hurdalselva (lenke) med NMBU-studenten. • El-fiskeundersøkelsene, gjennomført i 2026. Følges opp videre i 2027. Rapport skrives i 2027. • I tillegg ble det informert om gjenværende tiltaksbehov/ønsker i Huvo, med regionale/nasjonale myndigheter som tiltakseiere og andre typer gjenstående frivillige tiltak. • Status for tiltaksrettet overvåking ble gjennomgått.	

4	**Oslofjordsatsingen i 2025-2027** Om Oslofjordsatsingen/treplanteprosjektet (lenke). Landbrukskontorene har invitert bønder via sine info-kanaler. Per nå har 1 bonde i Nes og 2 i Nannestad meldt sin interesse. Potensielt er det ca. 1,5 km kantsone som nå er uten trær, som ønskes tilplantet. «Tildelingsgruppe» er etablert. Vilkår og info-skriv er utarbeidet. VO Øyeren har skaffet en god del trær fra beholdningen sin hos en planteskole, for utplanting i høst. I tillegg til at elever fra Hvam vgs. kan bistå grunneieren i Nes med utplantingen. Oppsamling av ønsker/søknad tas primært høsten 2026. I hovedsak skal det plantes/suppleringsplantes våren 2027. To bønder har ønsket å etablere tilrettelagte drikkeplasser (lenke) i tillegg. Det er sendt en formell forespørsel til SF og FK om hvorvidt etablering av drikkeplass for beitedyr er søknadspliktig tiltak. Huvo gir også tilskudd til gjerding og tilrettelagte drikkeplasser der det er nødvendig for å etablere en god kantsone med trær/busker. Det er formidlet en ønske om at grunneierne kontaktes for dybdeintervju av stipendiat i RIPARAGRO-prosjektet. To grunneiere har pt. meldt sin interesse for det. <u>Konklusjoner:</u> 1. Faggruppe landbruk mener at tilskuddet til «*Oslofjord-prosjektet*» også kan dekke kostnader til prosjektering av naturbasert erosjonssikring på de 2 eiendommene langs Vorma som ble befart 4.6.26, såfremt det er midler igjen. Sannsynligvis bør det inkl. geotekniske vurderinger. For Lynes ble det gjennomført ifm. jernbanetraseen. 2. Selve prosjekteringen med «Rotstokk-metoden» bør kunne tas av Huvo (men grunneier må være tiltakshaver for gjennomføringen). 3. Innspill til tilrettelagte drikkeplasser: «Høggerflis», bark, steinmel og/eller sand kan vurderes som topplag. Det anbefales at ulike tekniske varianter testes ut mht. konstruksjon av «bingen», hhv. med plank, rundtømmer og stein ytterst. Videre at det må vedlikeholdes, og møkk fjernes regelmessig. Uttestings-resultatene må kunne deles med andre. 4. Kommunene sender på nytt ut invitasjon til å etablere trær/busker på eiendommer der det mangler, med økonomiske tilskudd fra Huvo. 5. I 2027 er det «først – til – mølla – prinsippet» som gjelder mht. tilskudd til å plante trær. 6. Huvo hører med VO Øyeren om det er mulig å få planter derfra også i 2027. 7. For oppfølging i 2027 og videre år, kan reetablering av kantsoner mot vassdrag for å hindre avrenning og erosjon også kunne støttes med SMIL-tilskudd. 8. Lovverket rundt reetablering av kantsoner og tilrettelagte drikkeplasser ble drøftet. Kommunene har hjemmel til å gjennomføre det der det er et godt tiltak ift. Jordloven. Huvo har sendt forespørsel til statsforvalter og fylkeskommune om regelverket ift. tilrettelagte drikkeplasser. Svar avventes.	Helge, Dag, Gry, m.fl. Helge Helge, Nina Dag, Nina, Gry, Hans-Petter, m.fl. Helge
5	**Sektorvis/kommunevis gjennomgang av egne tiltak innen temaet økologi i Huvo,** inkl. status kommunedelplan naturmangfold der vannforskriften bør tas inn. <u>Eidsvoll kommune. Dag orienterte:</u> Det er litt tidlig for en oppsummering, men RMP-søknadene ser det ut til å være omtrent som i fjor. Det er nå lite areal som blir jordarbeidet. Det er gitt et par dispensasjoner. Det er relativt lite høstkorn. Tilskuddsrammen for SMIL er brukt opp. Mye har gått til hydrotekniske tiltak. Det er noe usikkerhet rundt hvordan gjødseljournalene skal kontrolleres, dvs. hvordan man skal ta tak i det. <u>Nannestad kommune. Nina orienterte:</u> Nivået på RMP-søknadene er omtrent som tidligere år. Forventer ikke store endringer. Ca. 90 % blir nå ikke jordarbeidet. Ellers er det lite SMIL-tilskudd innen nedbørsfeltet til Huvo dette året, mesteparten går til VO Leira-Nittelva. Kommunen hadde besøk av LMD, bl.a. for å se på hydrotekniske tiltak i jordbruket og treplanting.	

	Ullensaker kommune. Hans Petter orienterte: LMD var en tur i Gjerdrum samtidig med Nannestad. Utfordringer med leire og leirskred ble tatt opp på befaringen. Relevant tema, selv om befaringen ikke var i Huvo. Hele rammen av SMIL-midler ble brukt opp, men få søknader i Huvo. Dreneringsmidlene er brukt opp, det er for lite penger i forhold til behovet. Nes kommune. Gry orienterte: Det jobbes nå med å ferdigstille SMIL-sakene, og per nå er det litt igjen. Dreneringsmidlene er oppbrukt. Kommunen har nå utarbeidet en naturmangfoldsplan, som har vært drøftet også ift. landbruket. Kommentar til hvordan gjødseljournalene skal kontrolleres er at kommunene kan be om det ift. produksjonstilskudd, men har ikke avkortingsmuligheter. Østre Toten kommune: Erkki-Einar orienterte: Innenfor nedslagsfeltet til Huvo har kommunen bare definerte tiltak (i vannforvaltningsplanen) innen private avløp. Ellers er det stort fokus på avrenning fra landbruket gjennom både RMK, SMIL og i nydyrkingssaker. Det er krevende å ha nok ressurser til å kontrollere alle kravene som nå foreligger. Kommunen har også satt fokus på ulovlighetsoppfølging av fjerning av kantsoner og tiltak i vassdrag som ikke er omsøkt, og har det siste halve året meldt rundt 20 saker til IFK/SFIN for vurdering/evt. videre oppfølging. Vi har også gitt pålegg om strakstiltak ifm. vesentlig masseforflytning/avrenning av løsmasser fra hogstfelt til Brennsætersjøen. Og vi har gitt høringsinnspill til Oslofjordplanen (via Gjøvikregionen utvikling). Østre og Vestre Toten slås sammen til ett landbrukskontor 1.4.2027. Hurdal kommune. Forfall: Statsforvalteren. Maia orienterte om: Det er ikke så mye nytt å meddele. Det har i hovedsak vært de faste sakene. Fra i år av er det innført miljøkrav også på arealer med poteter og grønnsaker. Akershus Bondelag. Bjørn orienterte: Har ikke noe spesielt å orientere om, bortsett fra at det er for lite penger, og at de ønsker litt mer fokus på det faglige i RMP-tilskuddene.	
6	**Status regional vannforvaltningsplan 2028-2033 høringsinnspill** Miljødirektoratet har oppdatert 27.2.26: Veilederen på virkemidler og tiltak i vannforvaltningen (lenke) og 18.2.26: Eksempelsamling for utarbeidelse av kostnadsanslag for miljøtiltak (lenke). Fortsatt brukes dessverre MT-koder i veilederen, men KTM-koder i Vann-Nett. Den regionale vannforvaltningsplanen 2028-2033 kommer på høring 1.11.26 – 30.4.2027. Prosess i Huvo ble avklart i våre møter våren 2026, inkl. styrevedtak om politisk behandling av eierkommunene (lenke), og at sekretariatet skal utarbeide et tekstgrunnlag som kommunene kan benytte i kommende høringssvar. Foreløpige tanker om hva som kan spilles inn i en høringsuttalelse ble raskt gjennomgått. Data fra Vannmiljø ble automatisk importert inn i Vann-Nett og klassifisert, medio september. Det har medført at 5 «nye» VF er klassifisert som «Svært god», basert på et tynt faglig grunnlag. Settes dagens tilstand til Svært god, skal jo det i utgangs-punktet også være det nye miljømålet. Dette er problematisk, og ble drøftet. Dette er for øvrig tatt opp med Miljødirektoratet via panelgruppa i Vannmiljø. Konklusjoner/videre oppfølginger: 1. Hans-Petter mener at det er for mye kvalifisert gjetning når det gjelder utslipp fra renseanlegg og overløp. Uhildede personer bør måle og kontrollere det. Det er også problematisk med lekkasjer fra offentlige avløpsnett, og med overvann. I	

	tillegg er det en utfordring med avrenning fra boligfelt som havner på jordene, og med leirskred der det trengs mer FoU. Dette kan vurderes tatt inn som innspill. 2. Dersom noen i faggruppe landbruk har andre innspill til punkter som kommunene bør ta inn i deres høringsuttalelse, sendes det til Helge. Innen 26. oktober. Det antas at kommunene uansett ikke vil behandle høringen før etter årsskiftet, så det er nok at den adm. prosjektgruppa drøfter et forslag på sitt møte 3.11. Men alle står fritt til selv å løfte inn forslag i hver enkelt kommune videre.	
7	**Innspill til Huvo – arbeidsplan 2027** Temaer fra tidligere, og de to andre faggruppene ble presentert som en liste med mulige oppgaver til arbeidsplanen for Huvo 2027 og videre. Særlig ble det drøftet om Huvo skal bistå med å teste ut «Rotstokk-metoden» langs Vorma for den ene grunneieren. Konklusjoner/videre oppfølginger: Forslag til nye/andre oppgaver sendes til Helge innen 26. oktober.	Alle
8	**Innspill til Huvo-budsjettet for 2027/28** Det ble gitt en oversikt over tilskuddene som Huvo har mottatt i 2026, og at Huvo måtte bistå med å søke enda en utsettelse for Flaen Mølledam, og i tillegg behovet for nye midler pga. kostnadsøkning. Det ble også gitt en samlet oversikt over hvilke prosjekter som da inngår i tilskuddet fra Akershus fylkeskommune gitt i 2024, og som sluttføres i 2026. Og det ble orientert om at bruken av de 735.000 fra Akershus FK ikke var mottatt da budsjettet for 2027 ble vedtatt, slik at det budsjettmessig kan bli et «overforbruk». Konklusjoner/videre oppfølginger: Forslag til nye/andre tiltak som bør inn i Huvo-budsjettet sendes til Helge innen 26. oktober.	Helge Prosj.gruppa
9	**Aktuelle møter, fagtreff og seminarer** Det har vært avholdt mange møter, fagseminarer osv. siden forrige møte i faggruppe økologi. En oversikt med lenker fulgte innkallingen. Konklusjoner/videre oppfølginger: Det ble oppfordret til å se seminaret/plansjer fra «Lokal vannforvaltning i vannområdene 10.6.26, særlig innlegget til Eva Skarbøvik (NIBIO), Lenke og lenke. Samt webinar om kantsoner langs vassdrag i jordbruket og i skogbruket i regi av Statsforvalteren i ØBOA (lenke).	
10	**Gjødselbruksforskriften** Det ble innledet med en repetisjon av mulige tiltak og effekter av gjødsling, hentet fra seminaret om ny gjødselbrukforskrift og bærekraftig bruk av fosfor (lenke), og PAL-tallene fra de overbelastede nedbørsfeltene i Huvo (NIBIO, lenke). Det ble påpekt i møtet at den faglige forventingen er at miljømålene ikke kan nås alle steder uten innskjerpinger i gjødselregelverket. Videre at det forventes av deltagerne i faggruppe landbruk at de representerer kommunene både med å ivareta landbruks- og vannmiljøinteressene. Høringen av forslag til endringer i gjødselbrukforskriften (lenke) ble drøftet. Dag mener at PAL-tallene kommer til å gå ned ved balansert gjødsling, fordi det ble gjødslet mye tidligere og det tar tid å redusere dette. Hovedutfordringen er på fjørfe-produksjon. Vurderinger av gjødselmengder vurderes best på skiftenivå, ikke eiendomsnivå. Det må gjødsles etter plan, det er det viktigste. Dvs. ift. avlingstall. God gjødselplanlegging over år vil jevne ut PAL-tallene, men det tar tid å rydde opp i gamle synder. Poenget er at gjødseljournalene må kontrolleres. Kommunene bør kontrollere prognoser og statistikker for å få kontroll i fremtiden. PT og RMP har digitale løsninger, men de er ikke gode nok i dag. Kommunene skal ikke lenger kontrollere gjødselplaner i PT, men oppfølging av ny gjødselbruksforskrift med godkjent gjødselplan samt gjødseljournal er et vilkår i RMP. - Her har kommunene mulighet til å følge opp, men altså ikke i PT. Løsninger og ansvar må tydeliggjøres i forskriften som var på høring. Regelverket er vanskelig.	

	Innspill gitt i høringen fra Østre (og Vestre) Toten ble tatt inn i møtet: • Hvis enda flere tiltak legges til SMIL-ordningen, må andre tiltak (bl.a. hydrotekniske) nedprioriteres eller midlene må økes vesentlig. • Løsningen for kvalitetssikring av gjødsellager (nå med forslag om melding til kommunen) gir ingen merverdi ift annet lovverk, og vil ikke gi mindre risiko for forurensning til vassdrag med forslag til endring. Krav til løsning og ansvarlighet må tydeliggjøres i lovverket. • Regelverket er krevende å følge opp for kommunene, og sanksjonsmulighetene er for dårlige. Regelverket har derfor på flere områder begrenset effekt. • Regelverket bør også omfatte dyr på innmarksbeiter, slik at kommunen kan følge opp dette der bekker tråkkes i stykker og drites ned.	
11	**Drøfting av vannmiljøtiltakene og erfaringsutvekslinger** Mange saker ble drøftet underveis i møtet. Det ble ikke tid til ytterligere drøftinger.	
12	**Eventuelt** Ingen saker. Men det er ønskelig å drøfte proteinkravene i hvete på neste møte.	
Neste møte Tid: Tirsdag 16. februar 2027 kl. 09.00 – 15.00. Sted: Ullensaker kommune.		Dag/Helge

Helge B. Pedersen (ref.)